

MAGYAR TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
BIBLIOTHECA ACADEMIAE
SCIENTIARUM HUNGARICAE,
BUDAPEST, KELETI KÖNYVTÁR
BIBLIOTHECA ORIENTALIS
COLL. KAUFMANN, B 564

WEISZ Miksa
Néhai dr. Kaufmann Dávid tanár könyvtárának héber
kéziratai és könyvei. Összeáll. és ismerteti --.
Budapest, 1906. Alkalay ny. Pozsony. 199,80 p. 23 cm.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 564.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 564.

ואתה הקורא

הנני ממטיר כעת מחר * מן מן השמים * כמת לך לחם
 הספר הלוי * אשר חובר עו גדול דעה, ורכ בניסוק שמו *
 ונעלם משפחתו ומולדתו ובית אביו * וכל שום והניכא
 דאית ליה * כי לא בא לדינו רק העתק אחד ישן נושן *
 אכלו עשורקב * ואולי ערום יערים הוא * ושמו
 פלאי * פן ישנאוהו אחיו * זיתכלו אותו להאבידו *
 כי יתן מוס בעמיתו * אנשי דורו * בינו שנים דור
 ודור כי דנה הדפנות המה * אך מכותלי ביתו נכר * היה
 חכם גדול * אמן תקן חבר * הספר אשר הוא בקוץ
 מכאיב וכסלק ממאיר * לבושתו ער רוב חילם * ולענינים
 יתן חן * ונקרא בשם משא גיא חזיון * יערוף כמטר
 קחתו * ועיניך הרואות בקראך בו * ע"כ אל יהי לך
 למשא לקנות המשא * כי מתוכו תלמד לשונך לדבר
 צהות * וכל גיא והר ישפל * וה' נשא עליו את המשא
 הזה * אשרי וטוב לך * כי ינוכח שפתיך * עדיהא
 שגור ומרגלא כפומיה * ואל תבט אל מראהו זאל
 מיעוט קומתו * כי מה רב טוב הצפון בו * כן יעשה
 למרגום בו :

כה דברי הרופא ולא לו

יעקב מרקריאה

* משא גיא חזיון *

ספר משא גיא חזיון * רשום ככתב על גליון :
 נמצא על דרך המוסר * כטל חרמון הררי ציון :
 בו יחכמו כל משכילים * חכמי דיע דעת עליון :
 בו ישקולוץ פלם האמת * עשיר כרש, שר כאביון :
 אשרי איש ההוגה תמיד * סוד כזו מאין שגיון :

= א"ש. נ"ח. י"ג. מ"ג. =

סבותי אני לתור ולדרוש את מסכות הזמן מראש
 ועד סוף * נכסף נכספתי * כאשר ראיתי *
 דור הולך ודור בא * על ארץ רבה * והימים בסכות
 התלוצצו * לא ידע אנוש ערכם * ואין כח לעמוד בהם *
 ולהצטען עליהם * כי יד החמס נברה בס * לטמון עונם
 בחובם * ואין לעמוד מנגד * כי הזמן כתר * עד אשר
 כל היצורים אשר נבראו * למדו לשונם דבר שקר העות
 נלאו * והעולם נתן בלבם * און ועמל בקרבם * ועל
 הצדק ישלך הרבו * וישלח ידו ויהזק בו * ויסר את אופץ
 סרכבותיו וינהגו ככבודות * אהל העבדות * ויאסרהו
 בנחשתים * בריח ודלתיים * לא יצא ביובל * ענה בככל
 רגלו * כרזל באה נפשו * ואין דורשו ואין מבקשו * כי
 כל איש מראהו * לעשות מעשהו * זר מעשהו * ואין
 להם תבונה * לעשות משפט ולבקש אמינה * גם אין
 בפיו נבונה * קרבם הוות * אחרי התאוות * הזנה
 היו למסר מעל * אחרי הבעל * עד כי כלה דבור * ויהי
 למעכור * וישת פניו אל המדבר * ארץ אשר לא עבר *
 בה איש ולא ישב אדם שם * לחטא וולאשם * לפני
 הפריצים והעזות * היושבים בערי הפרוות * ויקחולאת
 א ב I II כל

כל ארצו מידו • וישת לו עדרים לבדו • ולא שתם על צאן • אנשי לצון • כי הנקלה על רב יתעוררו • לפני זקנים לא נהדרו • בן יבול אב • ותלמיד לרב • כעס ככהן בעבד כאדוני • רוח יחלוף על פניו • בת קמה באמה • כלה בחמותה • כשפחה כנבירה • כקונה כמוכר • כנושה כאשר נושה בו • איש הרבו על ימינו • וקשתו על לשונו • כתער מלוטש עושה רמיה • ויאמר לא יראה זה • וישו לבם אחרי עיניהם • וכל אשר שאלו להם • לא מנעו • כי לא ידעו • דרך האכונה • ונהיב התמונה • וימליכו עליהם • את מראה עיניהם • בזנותם אחריהם • ויהנו לפתח תקוה • הקנאה וההאווה • לעשות מקנה וקנין • להגדיל המנין • כילא נקראים אלופים • מלכד שרי האלפים • הם היושבים ראשונה • במלכות כל עם ומדינה • אך אחיהם • המהזיקים על ידיהם • את צורות בספיהם • שרים יחשבו אף הם • אכן לא עלו כמעלתם • כי האלף איך אתם • והנה אם האלף ראש לכל האותיות • גם זה יתכן להיות • אם התחלה • למנין הסגולה • גם לי לבב במוהם • לא נופל אנכי מהם • לשלול שלל ולבוז כז • יתר הכז • והמלקות • לא עצרתי כח • כלנו בני איש אחד • נחנו יחד • כלב אחד שלימים • כל הימים • איש איש על משאו • לכלכל את יום באו • העומד בו בהראותו • ומה תחלת למחרתו • והחברו בלבם ונפשם • מדוע לא נאשם • ונחיה ולא נמות והארמה לא תשם • וברוך ה' יום יום • יעמוס לנו את כסף הפדיוס • ויום הסחרת פי ישננו • ועמוק עמוק מי ימצאו • והעשירי הרמים • יכלו

יכלו כטוב ימיהם ושניהם בנעמים • כילא יבינו אל פעולות סבות המתגלגלות • ושמחת עולם על תאשם • ולבם ונפשם כאשר הוא שם • והעולם הזה עידנו כאנו לא יקטף • והנה הוא נוטה אליהם כנהל שלום וכנחל שופף • ואשרי אנוש יעשה זאת • לשקוד על דלתות ומזוזות • פתח עינים • בין המשפתים • כי אם ילך אחר התאוה • לא יחסר כל בה • וכמראה עיניו ישבע טוב • והי' כגן רטוב • ובזאת החזיקו פקו פליליה • שגו כרואה כל גאה רם • גם בני אדם • גם בני איש • עולל וישיש • יחד עשיר ואביון • על שגיון • כמונחש חמת עבבוש החזיקו בתרמית • מאנו לשונב אן בו מתוס • ויסעו מפיתום • לתור להם מקום לתנוחם • למצוא חאותם • וישאו נם • לצאת ארץ רע מסס • ולא אבו לכת הצנע • ויהנו כקדש ברנע • היא ריקם גיאה • ארץ שואה ומשיאה • אשר אנשנה ריקים ופוחזים • עם לועזים • הבוטחים על חילם • ומתנאים על העולם • והנה הם אומרים • אלה הדברים • הן רבים עתה עם הארץ • המתפרצים פרץ על פני פרץ • כחורי חמד כלם • וזה חלקם מכל עמלם • לאכול לשבעה ולמכסה עתיק • ומה נעתיק • עוד מלים • אחרי המשכילים • כי מרה בצע בניחשים ובחכמים • ויהיו שניהם ערומים • ואם החכמה תחיה בעליה • נותנת נשמה לעם עליה • ורוח להולכים בה • לארכה ולרחבה • ולא ירעכו ולא יצמאו • וכל אשר ידרשו ימצאו • מה לחכם יודע מה יהיה • נודד הוא ללחם איה • כי מגפן סדום גפנס • וחמרת תנינים יינם • ולחמס כאין • להם רע עין • וכל זר

נסיתי בחכמה * זמן כמה * כי כל הימים אשר חכמתי *
 לחם הפיחה לא אכלתי * ואם הם בחכמתם ובמוסר
 נדיבותם כתנות ההון * ושמעיל צדקתם יעשו *
 מדוע לינו שולחי על בלואי הסהבות * ובלואי המלחים *
 קרעים שאין מתאחים * ולולי כי אזלת ידם * מי יעמוד
 לנגדם * הלא אם טונרים הדברים * מה יעשו בחפצים
 היקרים * ואם הם אוצדים את לשונם * מה יעשו
 בחמונם * גם אהבתם * גם שנאתם גם קנאתם * כבר
 אברה * מתיך העדה * דחו ולא יוכלו קום * כי אין
 יקום * ברגיהם * ולמה נעשה כמעשיהם * סורו נא
 מעל אהליהם * וכל זר לא יקרב אליהם * כי נרפים הם *
 ואם מעלתם על מעלתנו גדלה למעלה למעלה * מדוע
 שוקדים על דלתותינו * לשמור מזוזות פתחנו * לקחת
 דון וכספים * ולא כן אנחנו עושים * כי הם עלינו
 נמאסים * ואם ישחרנו בתורתם * בדבריהם * ובחידותם *
 הלא חורו חכמי החבונות * כי דבר התורה המעורר
 קונות * ובפתותי לחם ויין ענושים * יאותו לנו האנשי *
 ובשלמות בלות ומטולאות * נקנה חכמות נפלאות *
 כל שכנ בכסף ובזהב * נמצא כל אשר נאהב * וראו
 כמה יקרה * תלמוד התורה * כי באנקי זהב ומחצה *
 מוכרים ביצה * ושואלים ככרים יותר מעשרה * אל
 השואל את הפרה * וכסף שוקלים * כמאזני שקלים *
 וששקלים כמה אנקיות * לשתות כוס רייות * לימי
 תעניות * ואם בעינינו תקטן * הוצאת מועד קטן *
 ידענו כי הון רבת * הוצאת השבת * ובעלי הכסף * בכל
 מערבין * ומשתתפין * והחנויות פתוחים * לערבי פסחי *
 ומנתם

ומנתם נכונה * מראש השנה * כלם אחוזי חרב * ישבו
 בסוכה למו ארב * עורכי מרכות * רב ברכות * והנה
 יעלו בשררה * משרתי עבודה זרה * ובקדש מעלין *
 הקרוב להולין * וכסף נקי יחלוף * כל היד המרבה
 לבדוק * וההונה בהם אומרים כי לא יחסר * לחם וכשרי
 אשר בניהם כנטיעים * כערוגות זרעים * וקוראים את
 עצמם צדיקים * העוסקים בנזיקים * ואם אין בידם
 כספים * מה יחלוקו השותפים * הלא בכסף וברכוש *
 וכעדי עדיים ומלכושים * תתפארה הנשים * ובפרוטה
 הניתנת * האשה נקנית * וכל משכיל יאהב * פרק
 הזהב * וראש כל המשנאות * אלו מציאות * ומצא
 שק או מעות * עיקר הדיעות * ואין עת עתה להורות *
 בקדשים וטהרות * ואם יעזו מבטא על השחיטה * הלא
 הורו הנמרא * הכל שוחטין ושחיטתן בשרה * ושמענו
 מפני המורים * שהשחיטה כשרה בורים * כנשים
 וכעבדים * אף כי אנחנו שרים ונכבדים * ואם ידונו את
 הדם לא שפכו * פן יתלכלכו * בנדינו החמודים *
 הצניפות והרדידים * ואם לכל דבר נוסף ביאור * אלו
 דברים שאין להם שיעור * והכסף את הכל יענה * הן
 יהדום ולא יבנה * ובנינו אין להרום ולמגר * וסגר ואין
 פותה ופתח ואין סוגר * ועקר כל הייחסי * עושר ונכסי *
 ומה בצע בשרש לא יעשה פרי * והוא בין אחים יפריא *
 ואם החכמים גדלו * ועל עשרה יוחסין עלו * הלא
 הלכה כדברי האומרים * הכסף מטהר את המזרים *
 ומעריך ליוחסין על פי עד אחד * כל שכנ בהתחבר יהוד *
 שניהם בהצל השוה שבהם * ומודעת זאת ככל הארץ *
 א ד ו ז ח ט י כ

כי אלה תולדות הזמן פרץ • הוליד את רם • וחסרון
הוליד את עובר • ויצו אותו היכבד • ושב בכיתך • או
הבן בחוץ מלאכתך • ועם שונים אל התערב • ואליהם
אל הקרב • ופרץ לכד את המלוכה • על כל המלאכ •
לעשות אותה והחר • ואשר ניתן כתר • מלכות בראשו •
כי רב הונו ורכושו • ומשפחת החסרונ • ישב לו ממול •
משפחת העמול • וישב אביון מעונו • לחסרון משפחת
החסרונ • לעמול משפחת העמולי • לשאול משפחת
השאולי • ויהי מושבם בשפלה • משפחת הריב לה •
ארץ כבול • ונסב להם הגבול • מנגב • ארץ הנגב •
ומשפחות פרץ • עלה הפורץ • לפניהם • ויתקעו את
אהליהם • מול הגלגל • אשר במעגל • ויבנו להם
בתים • ויטעו כרמים וזתים • ויקחו להם נשים • מכל
אשר נחרו • בכסף אשר אצרו • ויסעו מגבורו • התאוה
ויחנו בתצרות • ותאר להם הגבול • בין מגדול • ובין ים
יפו • מפה ומפה • וחשבתם הרסתה • בדרך אפרתה •
וישימו בצאן • משפחות לעג ולצון • הלעג השאננים •
הבז לגאינו • על כן קראו למקו הזה • גיא החזיון • עד יו
הזה • והמטיס עקלקלותם ונלוזי במעגלותם • זה דרכם
באורחותם • על עשרם אשר גדל • ומהלכתם עקב בצד
גודל • זוקפים קומתם • וסתהפכי • במסלותם • כאשר רוח
רעה מבעיה • פעם על ימינס פעם על שמאס • מתנענעי
במעגלם • ורגליהם רגלי ישרות • ושתי כתיפות חוכרות •
להם • בכל דרכיהם • הרגל מהלכת ראשונית • והכרף
השני • ועיניהם רמות • על רקמות • כל רמו מלבושיה •
אשר עליהם • מנעל דחוק ובתנת דקה • גמד ארכה •
ואפור

ח
ואפור ומעיל ובגדים אחרים • מפזיקרים • רחבים
מלמטה על שוליהם • וקצרים מלמעלה על חזיהם •
ורמוני הכלת וארגמן סביב ראשיהם • ופתוחי מצדיהם
לארבעת רבעיהם • ואזוריהם משובחים • על רקועי
פחים • והם מחושקים כסף • נויהם כסף • וחגורים על
האצילים • כי סתניהם אחזו חלחולים • ונטתברו רוב
צלעותיהם • ונלאו מהכיל אזוריהם • אכן • אחוריה •
תלוים עד שתותיה • וכיס תלו לצדו • איש איש כאשר
השיג ידו • וכסף וזהב ימלאו • ונשמע קולו בבאו • גם
אצבעותיו • נישאות טבעותיו • מוסבות משכנות זהב •
במלואותם • פתוחי הותם • ובראשם כבע ששרה • דקה
וקצרה • ועליה מאחזים • מטוה העינים • על חצי
הראש שומה • אשר שם מלוח הכניכה • ואין חשקם •
רק לכסות נתקם • אך שערותם גדולים • קווצותיו
תלחלים • וסרה העורף • בציצת ראשם נוסף • על
הכהף • ואם בהקפרת פרה בצאיורנו • שער ראשו יכסנו •
קצוצי פאה ובלורית • והם בעלי ברית • לשעירי אשר
הם • זונים אחריהם • ואולי אחוריהם יעופו • בשערותם
אשר עדפו • ילכו ולא ייעפו • וכל אחד מהם מחזיק
באוולתו • אין איש ניהם על דעתו • ואם אשאלנו על
דרך המוסר • דבר לי אליך השר • אקרא אליו ולא
יענני • אשר בשערה ישופני • ושבועת אה אם יכטיא •
אל השערה ולא יכטיא • כי פרעו לשמצה • לאמר אם
אבחר להתלוצצה • או אם עולה בשפתיו תמצא • יפול
משערת ראשו ארצה • ולולי ראיתם לעין • השמים
במזרקי יין • ומטמאים ראש נזרם • במעשיה ובמסרם •
אמרת

אשרתי עליהם • כי נזירים הם • ואשרי ארץ צדקו
 שריה • זכו נזיריה • ואולי נשברו גדל המספרים והתער
 או האומנים אחוז סער • על כן יער שערם גדל ומוער •
 וחיתו אין די בער • וכי ירים כינוי לאחוז בסכך בקרניו •
 והנה השוורים מלינים עליהם • כי לקחו קרנותיהם •
 לעשות להם מסרקים • קשים וחזקים • כי בסכך
 שערוהם תמיד ששחברים • כשבך בכל יוצרים • ופרוע
 נחתכה האלה • אשר בה אבשלום נתלה • אולי תוריד
 למיצער • כעלי השער • ואם הכל הוא בטבע הזמן
 ונגליו • אשר יושט עליו • או הימים ימי אולת •
 ושניהם מליאים פסולת • מה לי עוד לעצבים • או
 לדאגות ומכאובים • לבקש חשבונות רבים • בתהפוכות
 הזמן והימים הבוגדים • אלכה לי אל הידדים • ואצא
 אחריהם • ואעשה כמעשיהם • כי טוב לי היות זנב
 לאריות • ולא ראש לשועלים קטנים • מחבלים כרמי •
 הרמים הנשאים בשורה • הררים התלולים בשערה •
 האוסרים לרע • טוב ולטוב רע • ונגרע מערכם • כל
 חכם • כי ערך אישיסות מורחם • על פי עשר אוצרותם •
 וכי ישבו בשערים פוערים פיהם • על אחיהם • לשונם
 עלגים • המצפצפים והמהנים • אים איפה חכמתכם •
 נאזין עד חבונותיכם • עד תחקרון מלים • ונקראתם
 משכילים • גם לנו לבב כמוכם • לא אבו מכם • גם
 אנו כעלי התורה • אם אתם כפירותיה • וכצל עליה •
 הבשילו אשכולותיה • ומה בצע כי נאבה • עשות
 ספרים הרבה • וזאת הלכה ברורה • לעולם ישנה אדם
 קצרה • וכל הטובה דברים מביא חטא נדמה • וכל
 יתר

22

תר כנטול דמי • ולא תהיה זאת לפוקה • טוב מעט
 בצדקה • ובגלוי או בסתר • אל תתחכם יותר • ו
 תהי צדיק הרבה • כי לא העדיף המרבה • והממעיט
 לא החסיר • וחכם בעיני איש עשיר • משבעה משיכי
 טעם • ויתא ראשי עם • ואם יש בלבכס ראיות
 וסכרים • דברים שבלב אינן דברים • והנה אנחנו
 ללשוננו נגביר שפתינו אתנו • מי ארוך לנו • ואם גדלו
 הדיעות • הכל לפי המעות • ואם אין הון בגירלו •
 מה יתרון לאדם בכל עמלו • בעבודתו אשר יעבוד •
 יקר מחכמה ומכבוד • סכלות מעט • על רצפת בהט •
 ושש ודר וסחרת • לכבוד ולתפארת • את
 כל זה ראיתי ונתון את לבי • והפעם
 רוחי בקרבי • ונכהלו רעיוני • ואחשבה לדעת זאת
 עמל הוא בעיני • כי אלה מתפארים ביופים על עדיים •
 אלה ברכב ואלה בסוסים • אלה בעושר ואלה בנכסי •
 אלה בכסףם ואלה בזהבם • אלה בקשתם ואלה
 בתרנם • אלה בלשונם • ואלה בחונם • אלה
 בכחם • ואלה בנצחם • מתגלגלים תמיד התעורר •
 השתרר עלינו גם השתרר • ואם נתזיק לעומתם •
 אוי מאגרופס אוי מאלהם • כי הכסף והזהב • אדוני
 הרהב • ואם רוח המושל תעלה עליהם • צרורות
 כספיהם • יתנו עידיהם ויצדקו • והמון מעו
 ורחמו אליהם יתאפקו • וגם יד השרים והסגנים
 היתה במעל הזה • גם ארז זה לעומת זה • וישבעו
 בשנועה האלה • טובה הנמה עם נחלה •
 טוב אשר תאחוז בור • וגם כזה • אל
 תנת

תנת ידך • ובלעדך • לא ירים את ידו ואת רגלו • איש
 על רגלו • שים הונך על ימינך • ושכלך על שמאלך •
 וזאת ידענו כלי כחד • שטובים השנים מן האחד • והה
 וזה גורם מותר • איש בחלום פתח • וזה פתחנו לפי
 ענינו • ובנינו לפי מנינו וקנינו • חכמתך היא תשגבך •
 וכיך נגידים תושיכך • וככספך וזהבך יחיל דרכך • והיה
 ערכך • לפי השכר • והיית זרזונשכר • ובלעדך כל
 שוסניך • ישית ידועל עיניך • ואם הסבלות סגורה
 עיומה • כל שכן החכמה • וכל חכם לבי יקרא • אם
 אין קמה אין חולה • ואם החכמה עין הנפש • העושר
 עין הגויה • והיה האדם לנפש חיה • ושניה במעגלותם •
 כככים במסלותם • ומה נעמו חכמותם • משוככים
 זהב במלואותם • עורני כחיש דומם • משתאה
 ומשתומם • לדעת • סוד נאמן • על מוימרת
 הזמן • ותפוכות הימים • הנעלמים • מדוע דרך
 רשעים צלתה • אין פרץ ואין צותה • ברחובותם •
 בחצריהם ובטירותם • איש לאהלו מנגד • שלו כל בונדי
 בגד • והחמס קם לתעלות חיסה ולנקום נקם • לא ישוב
 ריקם • ואשר הבית נכון עליהם • יש רוח בפהם •
 ככלי אין הפץ בהם • ולו חכמו ישכילו • לא יועילו ולא
 יצילו • ותפול עליהם • ולעפעפי תנוסה •
 ואשם • עיני ואראה • בחזון גדול למרא •
 רז נפלא ונעלם • מאת כל החכמים כלם • והנה רוח
 נשאתני • ותציאני • אל גיא החזיון • על הר שריזן •
 והנה שם גיא גדולה מאד • נעל הגיא ההוא יעמוד •
 ספל ישיש • כמראה איש • שר וככד • חגור אפוד
 בד

בד • ופניו צהובים • כלהבים • כאיש מלחמות יעור
 קנאה • על כל הארץ ומלואה • ותחיל הארץ מפניו •
 ותגעש ותדעש מחרוננו • ופתאים ירדה אל גב האיש •
 אבן אלגביש • ותריץ את גלגלתו • והשבר מפרקתו •
 ונשמה לא נותרה בו • וכל רוח אין בקרבנו • ורוח
 נשאתהו ויגודה בהרמו • ולא נודע עוד מקומו • ויפלא
 בעיני הדבר ואירא • כי רוח עברה • בו והיה כלא היה •
 והכל היה סן העליה • **וארא** • והנה אופן
 אה לפני • קורא באזני • וקולו הורך
 וחזק מאד • מהרה חושה אל העמוד • לך והבא מגלת
 ספר • וכתוב אמרי שפר • על פי משל ומליצה • זאת
 העצה היעוצה • והמראה אשר הראיתי אליך • אל תט
 על ימינך או על שמאלך • וראה והבן סכתבו • למען
 ירוץ קורא בו • **וכשמעי** • ארת הקול
 עמדי מרעיד • **ואחרד** •
 וכחי מעלי נפרד • ויוסף ויעד בי ויחזקני ויאמר אלי אל
 תירא ולבבך אל ירך • רק חזק ואמץ לערוך את המערך •
 כי למען הראותך הובאת הנה • לדעת חכמה ומסר
 להבין אמרי בינה • רק חזק והתחזק בעד עמך • ובעד
 אנשי שלומך • ולבך תשית • להגיד אחרית מראשית •
 וכתוב נבותות • בשפת צהות • בכתב עכרית • ולשון
 ארמית • מאן תרמית • למען ידעו דור אחרון • ארת
 כל כשרון • המעשה • ואל חכמה • כל מאומה • פן
 תמצאך אשמה • והמשכילים יבינו ויעידו • אשר
 חכמים יגידו • **ואקום** • ואלך כאשר צונוני •
 ואשלח יד ימיני • **ואקח את המגלה** •
 ואכתוב

ואכתוב את המראה הגדולה . ועל חקקי צדק חקוטיה .
 וחיותם אמת חתמתיה . ובארזן הקדש שמתיה . למען
 אשר כל מבקשיה לא יעפו וקונו ייחליפו כח . ומצאו
 לנפשם מנוח . וזה פתשגן נשתנון החלום אשר הלמתי .
 והחזיון אשר ראיתי כחוב ארמית . ומתורגם ארמית .
 דקזי הויית ואלו צלם חד שניא צלמא דכן רב וזיויה
 יתיר . וזיויה דתיל . הוא צלמא רישיה די דהב טב
 חדויה ודרעויה דגבס . מעוהי וירכתיה די נחש .
 שקוהי די פרזל . רגלוהי מנהון די פרזל ומנהון די חספי .
 חזרה הוית עד די התגזרת אבן די לא בידיון ומחרת
 לצלמא על רגלוהי די פרזלא וחספא נחשא כספא . ו
 זרהבא והונו כעורמן אדרי קיש ונשא המון רוחא וכל
 אתר לא השתכח להון ואבנא די מחרת לצלמא הוית
 לטור רב ומלאת כל ארעא . ויקי בבקר
 ואשלח ואקרא את כל החכמי
 והמכשפים . והחרטמים . והאשפים ואת אחי ורועי
 בני אמי . אשר גדלו עמי . ואספרה להם את קורותי .
 ואת חלומותי אשר ראיתי במראות . לו חכמו ישכילו
 זאת יבינו לאחריהם . ואין פותר אותם . ויתמהו
 האנשים איש אל רעהו . כי לא ידעו מה הוא . ואמרו
 אי הלא לאלהים פתרון חלומך . הוא יענה את שלומך .
 ואומר להם לשוב לאהליהם . וילכו וישבו איש לאהלו .
 שלאגן ושלו . ואין איש שם על לב . מראה החלום
 וענינו לדעת פתרונו . ואנתר אני לבדי . על מעמדי .
 ואפלה על פני . ואשא למרום עיני . אולי יקרה
 לקראתי . האופן אשר ראיתי בתפלה . בחלום הלילה .
 להודיעני

ח

להודיעני מספר החלום . אשר נעלם עלום .
עודני מדבר בתפלה . והאופן אלי נגלה . לבוש
 בגדים . ומראהו כלפידים . נורא מאד . ויבא
 ויעמוד . אצל עמדי . ואיש אחר אין עמדי . ויאמר
 אלי פקח עיניך . והקיצה רעיוניך . כי בתחלת תחנוניך
 ומאמריך . נשמעו דבריך . ואני יצאתי להשכיך בינה
 חזות הנכונה . להודיעך קושט אמרי אמת לשלחך .
 והבן והשכל ממוצא דבר : מה שהיה כבר . כי עוד
 חזון למועד לא יעזב . ויפח לקץ לא יכזב . לכל זמן
 ועת לכל חפץ לא ימשי . על כל אשר נעשה תחרת
 השמש . ואמת הדבר וצבא גדול וכינה לו כמראה .
חלמא די חזית ופשריה . צלמא הוא עלמא
 דכך רב . מצפון לתימן ממזרח
 למערב . וזיויה יתיר וריויה דחיל קאים לקבלך . את
 הרשום בכתב אמת אגיד לך . מה יופע אשר פריו יתן
 בעתו . ראשית תבואתו . דגן בחורים ותירוש ינובב
 בתולות . על שירי המעלות . ירוויזן מרשן ביתו .
 ונחל עדניו ישקם . וציף דבשו ימתיקם . אף כל נוסעו .
 אף כל זורעו . ויוצא פרח ויצץ ובוסר גומל . ובזרח
 יתרוך העושה באשר הוא עמל . וכי יתעדן על רוב
 תענוגים . דבר בשפת עלגים . בריך משרי ואושפזאי .
 די עלמא טבא חזאי . והחונים עליו . יאמרו אליו . על
 חד שכעה בשכעה זמנין לשכעה יומין . דאתגזרו עלן
 בכל עידן טבא . הו' והו' טבא . ומנא טבא לשויה טב'
הוא צלמא רישיה די דהב . הו' הזהב . המתנש לכל
 לרא' כי אם דרוש' ידרשנו' כל אשר ימצאנו'
 ומלא

חסלא כפן ממנו ישיכיל בכל אשר יענה ישמע ואמר
 הנה כל אשר תאמר אלי אעשה כי חשאל וכו
 תנסה ואם לא תאמין יופיירו הבט אל מראהו
 ועיניו הצופות בסכר פניס גפות הוא נקרא ראש
 ראשון יחרון לבעל הלשון ויצא הראשון ארמוני
 הוא אשר יאמר ששל הקדמוני זהב זה הכי ובלעדיו
 אין כל אהב הוא בא עד הראש אשר שם ישתחווה
 כל שר ופקיד ונגיד ומציה בו כלבים ימלוכו ורחמים
 צדק יחוקקו בו שרים ישורו וצדיקים בו יצדקו על
 ראשי המלכים יעלה בתהלה לשם ולתהלה
וכבר ראית את דגור הנאשם כי עבר עשרים
 לפניהם וההבם בראשם וכל איש יאמר
 אליך מה בצע בעמלך השלך יהבך על זהבך והוא
 יכלכלך וידעת כי שלו אהלך ופקדת נדך ולא תחטאי
 אפילו שנה פרוטה הוא ישאך כי תשאנו הוא ילך
 ואתה לא תלונו הוא השליט על הארץ לגדור עיר
 ולעמוד בפרץ ועליו יריב כל רב המעט הוא אס רב
 ועל כל היקום הוא ראש המדברים בכל מקום יתה
 שאת ויתיעך את עס נענו לפתוח ראשו ולברך ראשו
 ולטול מנה יפה ראשון **ואם** עשרים וארבעה
 סתנות הכהונה הלא סתנותיו ית
 מארבעים וששנה כי גם הכהן ירהב כציץ הזהב
 וכעני החמודים זהב תכלת וארגמן אפודים וסלך עד
 ימשול וירחוב יכרך לשער הזהוב גם ארון הקדש
 נאהב ויעש לו זיר זהב **ואשר** ראית
 חזיה ודרעניה די כסף הוא **הכסף**
הניסף

הנוסף עליו לשרתו לשמור משמרתו גם הוא
 ישמין הרוות וישם את החלבים על החזות חרועיש
 ממנו יעמדו ויתבדדו על כל הגלויים עליהם כי
 החזקנה ידיהם ומה פרצו עליהם פרץ איש זרוע לו
 הארץ כי יראה איש צרור בספו בשקו בכף עוכד איש
 בכף נפשות ערבו אך אמנם אם הראש הוא המאסף
 הזהב קונה את הכסף וכבודו לא נתן לאחר עובר
 לסוחר זהו במלך בהנטאו יושב על כסאו הנה
 הכסף יושב לעמתו וסר אל משמעתו וגם הוא מזרע
 המלוכה לערוך את המערכה גם הוא למלך זוכן
 לישב אהל ומשבן והאלופים העודפים על אחיהם ועל
 ריעיהם ביתרון האוסף והשוקיהם כסף ומשפט ורוב
 צדקה לא יענה כי אם תם הכסף ומקנה על כן יאמרו
 המושלים באו להשלים חשבת האוסף איש יבוא
 בפריו אלף בכף ותאהבנו כי יאהב ואל תרחיקנו
 כי יקרבך ואם תחרק מסלונך שלח ידך אל הונך
 וצרת הכסף בידך כי על ידו כבודך ונתת הכסף בכל
 אשר תתאוה עד אשר תמצא את אשר תקוה
ואשר ראית מעשה וירכתה די נחש הוא הנחשת
 הממורק פניו בלפידו אש ומראהו כברק
 גם הוא מעברי המלך המשוטט בכל פלך הו היוצא
 ונחא בים ובחריבה קל ברגליו כאחד הצבאים
 לשבור בתוך הבאים פוצצים וסחר כוש ומכאים כי
 ישא איש מעות ערכו על ירכו והם הרצים היפים
 יוצאים דחופים רץ לקראת רץ וכל חרוץ עליהם
 חרץ ואם דל הוא ואין ידו משגת בעדו וישב
כ א 2 I מחץ

פתח לאהלו פעות אקלו שבת אקלו ותרדנה
 עיני רמעות כידול מעות וכזה אמר חכמי הייע
 כל הכוסף גרע כי בהסיפך את דל כסות הדל
 ואם תהב עלה במלכותו ורכסף במעלה משרתו
 הלא הנחשת הוא שר הצבה לקרבה מזרח שמש
 ומערבה בכל איי הגנים ובכל כושבותם איש
 ללשונו בארצותם מדינה ומדינה ככתבה בכספה
 ובהבה תבאו ופקודיו פסוסים מבית הישיבות עד
 אבל השיטים איש על תגלו באותות הצבים מזה
 וסזה הם כחובים איש על סמו לדגליות בארצותם
 לגייתם לשוכאל סתגידם ולא נקד מהם עד
 אחד בראמו איש על פקטו יבא בשלום ישיב
 עמו הלום וכל מלחמותם יצחו יעשו ויצליחו כי
 לו איים יקו וכל המשתחיים לו ישחתו כי בפרומה
 ואמר ימצאו לחם ובשר וכפודין או בכעה לאכול
 לסכעה ובשקל או בסלע כל אויל יתגלע והדינר
 והליטר קמו לשמיה למרבה הכסדה למען דעת כל
 עמי הארץ כי אין לפשוט חוק סוצין ואשר ידעו
 תרפנה ולא תעשנה תושיה רפואתו גלויה ואמרתם
 סה לחי והבטו אל טחש הנחשת חיי ואמר
 ראית שקפה די פרזל הוא הברזל
 הנבט אחרי אשר נקל אם קפה הברזל והוא לא פנים
 קלקל וחילים יעבר והבשר יתרוק והוא ראשון והוא
 אחרון בעמדת המלך ושטתו ושר הצבא ככל מלכותו
 כי רסה לחוק ולטח בעמדת המלוכה מדי העבודה
 לפלאכה והוא בכל סלאנת האישים נכון וחכם
 חרשים

חרשים יעבדוהו באש וסחר אם כו יבא ולא יאורי
 ולו שם בשלשה ועד השלשה לא בא ולא שווה להם
 רק בגבורה לחתוש כל חרושת לעשות כזהב וככסף
 זכנחשת ואשר ימצא חן בעיני המלך ושר צבאו
 תפול אימתו ומוראו על כל המחנות ועל כל שרי עמ
 ומדינות ולפני אפס עצור ועוזב שמיר חוק מצור
 והא בדי פרזלא מהדק וחשל בלא ידק מתי כספר
 עד אשר דק לעפר כן השרים העודפים ב
 בזהובים ובכספי ואפילו כפרומות נחשת יראו מגשת
 אליהם מל הואיהם כי רכב ברזל להם
ראשד ראית רגלוי מטהון די פרזל ומטהון די
 חקף הם האבנינים תדלים הרמוסים
 בנעלים כטיש חוצו אחרי הקצות את ביתם מכביתם
 זחכמתם בוויה ולא תעשינה ידיהם תושיה ומה בצע
 בהם ברתייחסם רוח זלעפות מנתכוסס אבותיה איוה
 הם אשר הם בוטחים בהם להתייחש אחריהם או
 חכמות ידעום יעמדו נאוי ושיעום הלא המה בעבר
 היהין אשר נסעו מעדן ויחנו עיר חהרם איש לא ימצ
 במכירתו חרש לחתות אש מקוד ולחשוף מים מנבא
 ואש העוגי בעל במ ואין מבכה ואם ממקו קדוש יהלכו
 ישחפתו בעיר רוב יעבוד צעיר ואם סורע המלוכה
 כל אתי רש שנאוהו אף כי סרעהו רחוק מכנו ובשנאת
 יהפנו איצינו כחשב לסאוס מרדף אמרים לא המה
 ובחסרון הפרנס מוחלפת השיטה הנתנין לשעל נתנין
 למט והודם חסר מדלית איסר ובהן עתק ופגול סעמה
 תהלהו נאם יש זהב ורכ פניני הנתנין כח נתנין בפני
 כ ב ב 2 11 בסעלות

ובמעלות העשר נבחרו * אם עלו לא ידדו * ואשר היו
 והגלים חלוקים * בני ישראל כפרת חוקים * ולפי גדול
 חסדן דלותם * ונגד חוקים * כי שמו החכמה עליהם
 למען * ואמרתם למגדל עז * לבנותי לכת אדרי יצר
 הרע * הסודות הילתת השפיות והתורה והמאנה אשר
 החזיקו בה * לא תקרא עזובה * דת דין לא אלמן
 בישראל * כי היא חיה * וארך ימיהם * כי אמרו אחרי
 אשר חסדן כועז * נשכרנו מעד * כפעם כפעם * עד
 יעבור זעם * ואכותת החכמה אשר סכנתה * לא יפניה
 אדרי אשר אהנתה * ויחוס אבותינו המתישבים * לא
 נסוד בעשר ובנבטים * כי הפרי יחליף סנה בשנה *
 והשרש יעמד ויבאשר נראסונה * ואם יקץ בארץ
 שרשו * אץ כח מסן להחלישו * הנה זאת תקרנה *
 חדשנה ומצאנה * מעלה רמה על כל המעלות * וחכם
 הנשאה לשם ולתהלות * ובה החכמים * יעשו עדיים *
 למסד עולם כלה ולקטת עולם קיים * ועל זאת התחזים
 התנבאו * וישן ספני חדש תוציא * כי העולם הזה
 ישן * ימלא עסקן * ובאחריתו יסבחו ראשיתו * זאת
 ידע כל גבר * כי הוא עולם עובר * ובו אין זכרון
 לראשונים * וגם לא אחרונים * שיהיו לא יהיה להם זכרון *
 עד שיהיו לחד אחרון * ונסבת כל הטבע אחרי ה
 השתנות * הטבע כי בהשתנות * הטבע תחלוף
 הגייה * והיה כלא היה * והעולם הבא עולם עומד
 ואין לו תפורה * ועסקה שרא נוצרא * ומענה אורה *
 אדירתו כראשיתו * והטבע לא יחליפנו ולא יסד
 אות * והבארותי היקרים * הדרשים * לבקרים

לבקרים * ובו יקיצו ויעלו * וכבוד חכמים ינחלו * כי
 העולם הזה עולם העבודה * לתורה ולתעודה * והעולם
 הבא עולם הנסול * והשכר כך שמעתי ועקר על זאת
 יאות לכל נדיב על נדיבותו * להתנדב בעולמו לתקות
 אחריתו * והחכם המשכיל שבכלם * שידע ערכו אצל
 העולם * וערך העולם אצל עולמו * עד כי יבא יומ *
 ולמה זה יגיע להבל * כי הקניינים מקור האבל * והאבת
 העולם הנמס * נבזה בעיניו נמאס * ולחוי העולם הבא
 ינוב כשיבה טובה * ויש מהן אשר התיינה כחסף מינא *
 הם קטני האמנה * המסירים בפודם בלא יועיל * כי
 הואיל הלך אחרי צו * למצוא הפציו * המאבדים ארז
 חכמתם ושכלם * וחלק להם העולם * ומוכרים ייחוס
 אבותם הקדומים * לנהוג נשיאותם כדמים * ומה יועיל
 להם * כסף וזהב אשר עמיהם * כסף שברו * סאת מכרו *
 ורוח יחלוף על פניהם * עתה יאכלם חדש את חלקיהם *
 ושב אל אחוזתו * כי לא יוכל שאותו * ונשאר ערום ואין
 בידו מאומה * מכל אשר יעשה לאשמה בה * ערום
 ישוב ללכת בשבא * ויוסיפו בני עולה * לענותו כאשר
 צרא שונה * היטן אברו והחדש אין בידם * כעוף
 יתעופף כמדם * שרשם כמק יהיה * ופרחם כאבק יעלה *
 כספם וזהבם ככגד יכלה * לא יהיה למותר * ואבודת
 חכמת חכמיהם ובינת נבוניהם תסתתר * **ואשר**
 ראית די התגורת אכן די לא בדיין ומחת
 לצלמא והדקת פרזלא חספא נחשא כספא וזהבא ואבנא
 די מחת לצלמא הות למות רבון מלאת כל ארעא * אבנא
 די מחת לצלמא היא אחרית הנעלמה * ונמחקה פעיני

כל בני אדם גם בני איש * וזיא כנחש ישוף וכצפעוני
 יפריש * והיה לפיתע פיהם * על כל לאום * שום שוטף
 כי יעטר * תרדן מן הגלגל אל הכור * ואם אויל ואם
 חכם ישא * אכן מעטסה * אך אסנם יתרון לחכם שן
 הבסיל המושך * כיתרון האור מן החשך * והחכמת
 הנעימה * לתחית הנשמה * משמע וחמה ומשא *
 על כל המעשה אשר נעשה * זכה עלו כל ענוי ארץ *
 גודי פרץ * אשר כסף לא יחשובו * וזהב לא יפצו בו
 לצאת לבוא * כי עשה יעשה לו כנפים * כנשר יעוף
 בשמים * ולפי פעלת החכמה * אין כסף נחשב למאום *
 כי ייס לבקש מוצא * ומקום לזהב נמצא * והחכמה מאין
 תמצא ואיזה מקום נינה * אם הבקשנה * ככסף
 וכספתיים תחפשנה * היא העומדת לעד לא תמעט *
 ואשר ימצאנה בגולו * יאכל פירותיה והקץ קיימת לוי
 כל הימים אשר הוא חי אם כה יעבוד * זכר טוב חכר *
 זכר * והיתה מנוחתו כבוד * צדקו לפני יהלך * לבא
 אל המלך * להתחנן לו ולבקש מלפניו * עד ימצא חן
 נחמד לפניו * וזהב וכסף ככל * ודמים הראשונים יפלו *
 ויס יקראו שכול * לא במותו יקח הכל * ולא ירד
 אחריו כבוד * ירא עיניו כיה * ואמונת החכמה *
 המעלה הנעימה * על מעלת העשר והכבוד * לא תאבד
 אמר * כי מלאה צמאה * תבל ומלוואה * על דעת
 האלהים הושת יסודה * ובאהבתו נתקע יתודה * אם
 לא תאכלנה * ונתחת לא ישמנה * כל מבקשיה לא
 יעשו כדשה יסמנה * ועתה הנה הודעתך
 המד הגולם * לחרות * עול יוהקימותך
 לי

יב

לי לעבר נאמן * על כל בני הזמן והראיתך חזון תמים *
 על תהפוכות הימים * ליעד מוסד ולבנות בנין * כי בא
 החלום ברוב ענין * לך כנוס את כל היהודים * האנשים
 והנשים הטף והילדים * וקרא באזניהם את הקריאת
 הזאת * ואת דברי המחזות * למען ידעו מלמדן * הוה
 אחרון בנים יולדו * יקוטו ויספרו לפניהם * את משפט
 אלהיהם * וילך * האופן אחרי אשר צונו *
 ועל סוד * החזון העמידני * וארע
 ואבין * כי דבריו נבוחים למכין * נישרים למוציא דעת *
 און שומעת * תוכחת חיים * למצוא מאויים * מרפא
 לנפש ושלום לנפיה * כעת חיה * כזה ישקוט וכזור
 ינות * ויסצא לנפשו מרגוע ומנוח * ואומר
 עם לבני אחרי הודיעני האת כל זאת *
 והראני פודות ורזות עזות * יאות לי להשמיע תהלותי
 להודיע לבני האדם גבורותי * למען ישוב איש מדרכו
 הדעה * מעשות חונף ומדבר תועה * לתקוע יחד האמת
 במקום נאמן * אשר לא תמוט בסבות הזמן * ומראה
 העין לא יבשנה * ותאחת הלבב לא יחישנ * כי החשק
 יהולל חכם * וכל שונה בו לא יחכם * ותהפוכות הימים
 דחכמים * יקראו לרם אימים * ואשלה ואקרא
 את כל בני החבורה אחי ורעי * אלופי
 ומיודעי והשרים האצילי * הקטני והגדולי * גם כחור גם
 בתולה יונק עם איש שיבה * ואקבצם * הנוד אהבה *
 על גיא התזין * אשר בשער בנימן העליז * ואדברה
 באזניהם * ואוכר אליהם * שמעו נא החלום הזה
 אשר חלמתי * וחשובו לתוכתי * הנה אביעה לכם
 רוחי * יערף כמטר לקחי * תול כטל אמרתי *
 2 7 2 1111 ואולם

ואולם אני אדחיש אל אל ואל אלהים אשים דברתי *
 אשר לו היסוד הוא עשה * וכשת ידעו יצרו וברקיהו חבל
 האירו * האל הנעלה והנעלם * אלהים חיים ומלך עולם *
 עושה ארץ בבחו ובגבורתו * מכין תבל בחכמתו *
 ובחוכמתו מתן רהב * האומר לי הכסף ולי הזהב *
 משיב חכמי אחר ודעתם יסבל * ומשפט דבריו מכלכל *
 ואנחנו מחשים ודכינו את ישועתו * ומקוים ומיחלים
 עזרתו * והוא לא יקנה לאיש ולא יחל לבני אדם *
 ואינו צריך למעבדם * וגמולות חסדיו עלינו רבים *
 וגמולותינו אליו מה נחשבים * אף אמנם כל יוצר ישיש
 וישמח * על חסר יצירו כי יצלה * ואשר צונו לעבוד
 עבודתו * להנאיתנו ולא להנאתו * רק להיטיב לנו
 לכלתי התבזה לחיותנו כהיום הזה * ועבודת האל היא
 ימצאה * בעזיבת התאוה והקטאה * כי כל הודף אחרי
 תאוותו * לא תשלם אמונתו * זאתרי היותו חפשי יהיה
 עבד * ונקל אחרי היכבד * והתאוה צרת החכמה *
 וכעט זה צדקה גם כעם בעבור הרעים * וכל נפש זה *
 על רוב התאוה * **ועתה** לכה איעצך יהוה
 אלהים עמך * ודחיים ינעמך *
 כי יעלה דבר על לבך * וסר ממך אנשי מועצותיך
 החפצים בך * סור מן הקרוב אל תאמתך בו להרגיל *
 כי אז תצליח את דרכי ואז תשביל * ודע כי אבן השכל
 והעטרה * סך היצר והתאוה * זעם הקלות לא תסון עצה *
 זעם המחלוקת שכל לא במצא * ואין מנחתה ושלחה *
 עם המחלוקת והתאוה * וכל חכם לב ונחו יעיר * טוב
 ארך אפים כגבור ומושל כרוחו מלוכד עיר *
 והקטאה

והקטאה היא זרה * כלהבת אש בוערה * הרחק
 מעליהם דרכך ואל תבוא בנתיבתם *
 מות יומתו שניהם דמיהם כם * והם אבות הטמאות
 שנים * היושבים בפתח עינים * ובניהם אשר יקמו
 מאחריהם * לא תתחתן בהם פן תלכד בשחיתותם * כי
 כל מעשיהם ומפעלותם * ותולדותם למשפחותם לבית
 אבותם * גם הכבוד נלוה עמם * ויאספיהו בחרסם *
 והנה שלשתם * טמנו שחת רשתם * וכי יפול איש
 בחבלם * מוציאין אותו מן העולם * **אש** התאוה
 היא הבווערה מכל אלה * מנפשו ועד * בשר *
 תכלה * כי הילל רשע על תאוות נפשו ולבו * יען אשר
 מצאה ידו בכספו וכזהבו * ויאמר אך עשרתי מצאתי
 און לי * כל יגיעי לא ימצאו לי * עון אשר חטא פלילי *
 אף חכמי עמדה לי * לעשות חיל והוא עתק * עד בלי
 מתק * חבל הכסף וגלת הזהב המתנאזים * כי בס גברו
 את העם המתאזים * כעבד ישאף צל וכשכיר פעלו
 יקנה * ואינו חסר לכפשו מכל אשר יתאוה * מעדנים
 וממתקים * ותענוגות ותפנוקים * והנה הוא מתפתה *
 במאכל ובמשתה * ואיך אוכל יטעם * לנפשו ונעם *
 ובחפארה לכישו * ישמח על רכושו * כי ילבש רקמות *
 תאהבנה לו העלמות * ובגדו יכסה על בגדו * ולכושו *
 יכסה על כושו * והונו יעביר אוננו * וממונו יכסה את
 כומו * ויפיק את זממו * לכן ייראהו אנשים * זאליו
 נגשים * ובו יתפארו * כי יאמרו * זאת ידענו מני עד *
 באמת בלי כח * כי ההון נאוה נאה * ועץ חיים תאוה
 באה * כל משא יסבול ויכיל * ואל כל אשר יפנה ויכיל
 ועל

ועל כן נקרא שמו הן לאמר הנני יי' הנני הפר אל
 שמשעתך לעשות כל אשר חצונוי ואעידה ליעדים
 וחבל מודים כי על כל חכמי המשנה עלה רב הוסי
 ורב הסגנא אלה רבריהם ואלה מחשבותיהם ואני
 לאוילים הטעשים אשר אורחותיהם עקשים ונלחשים
 במעלותם המלאים אוצרותם עשר ולא במשפט
 הן רבהן מעט הם לא יחצו ימיהם והונס לא יד
 אחריהם יורשיהם ינחלו את סמונם והם ישאו את
 עינם וכי תאמר בלבבך רבים מכני הנריכים
 אומרים כי מעלת העשר נעמה את מעלת החכמה
 ושניהם כאחד טובים והגבירו בריה לרבים גם אני
 לא אחשוך פי אבקשנו אל מרפי למצוא מחיית
 רוחי וגרמו דבר יום ביומו וסמנו לא אסתר בכשרון
 והתי' כד אלהי הטובה עלי ליישר מעגלי וסמנו
 אסור כל נדיב לכיסוד מעליו ובו יבעט כי הן
 כהבל יפעט והנה מה טוב ומה נעים לנבונים עשר
 והן ליעדים בהיות עשרם נמשך אל אחרי חכמתם
 האת נחלת עבדי ה' צדקתם אך אם חכמתם אחרונה
 נצין בהם תבוטה והעשר יעבור לפניו וישת ידו על
 עיניה מדוע אסבל ואיכבה אוכל וראיתי באבד
 חכמי על תאותי ומי יודע ליום המחרת אם יכונ
 פאווי מה אני ומה חיי והנני הולף כמעט רגע
 ולמה זה הכל אינני ואם עמלי והיה על הגייה
 למצאת תאוותי מדי חניתי אשר ימיה מעטים
 והחתיים ברכיה ואימים על תתלכיה מה אעשה
 על הגשמה על אחת כמה וכמה אשר שנתיה
 עצומים

עצומים לאורך ימים ואם עודני בביתו על נחלתו
 עם כל בני משפחתי צירתי אני מבקש מיום ליום
 ומחדש לחדש הלא לזאת אתגבר בטרם צאתו אל
 המדבר להכין לי צידה ותשורה והולכתיה המדבר
 ויום כדון ועמידני מדר יקרמוני חסדי ה' ושלומי
 כי רבים רחמי ואם רבו מהשבותי לבני ולבנותי מה
 יעשו אחרי מותי הבזאת האבד תקותם הלא אשר
 יצרני הוא יצרם ועליו די מחסורם ההבאתי כל מאומ
 עמי בצאתי מרחם אמי הלא ערום יצאתי וערום
 אשוב עת יערה רוח מסרום ובשטף הקנאה מי יעמוד
 הו' נחל שוטף עד מאד ואמנם זה נסיתי ואדעהו רוח
 איש יכלכל מחלחו וחלי הקנאה מי ישאנו ואיה
 רופא אשר ירפאנו מי יתן ידעתי ואמצאהו כי היא
 קנאת איש מרעהו וכל איש יערוך ערכו תתד
 בסצליה דרכו וכי תהר הקנאה תוליד השנאה
 ואם יגע איש מנשוא אחד סחם איך ישא את שניהם
 מאת תורת הקנאות לעד ולאות כי כל המקנא
 יירש משנה ביושת הדאגות מאין הפוגות כי לא
 ישקוט יומם ולילה עד אם כלה כחו ואבד נצחו כי
 עזה כמות ומשוואה קשה כשאול קנאה רשפיה
 רשפי איש שלהבתיה ואהביה יאכל פריה ואשה
 עברה עליהם רוח קנאה ותבער בקרבם הכית פניהם
 ענהה בס' והמקנא אוהבו על טובתו תארך דאגתו
 ויוסף עוד שנאו אותו ולכל חלי אימה נמצאת
 רפואה זולתי לאיבת הקנאה אשר לא ימצאו
 לה רפואות העלה והר

והר הכבודו יעלה בו אשר לא יגדל עצמו יער
 לא יחשך כאמו כי הכבוד הוא אחי הגאות
 ובפתע תאבד התקוה על כן להוללים אל תהוללו אל
 תהבלו ואל תרמו למרום קרניכם כי תגדלו כי תאות
 הלבב היא שפלותו ושפלותו גאותו והכבוד הוא
 יחלוף כליל טובב סוכב כהולך בחליל כי ברעש סואן
 כל סאון ולפני שבר גאון והנה אני תמה ונפלא
 על האדם הנקלה במה יתגאה הלא ישיב אל לבו
 ויראה ויפקת עין לדעת מאין ולאין ועתה
 אל נא אחי תתעו שמעו מוסר נתבמו
 אל תפרעו השמרו לכם פן יפתה לבבכם ושמתו
 את נפשתיכם מאד ולא תאבנו לעבוד עבודת הקנאה
 והתאוה והכבוד ולמדו אחיכם דרך המשפט אהיב
 כי כל רוח נחובה אל השלשה לא בא ואל תשוב נפשם
 לכסלה אם שלש אלה לא יעשה לה חאת עשו ויכתנו
 דברים למען ידעו דעותיכם כי תורת האמת אתכם
 ועמכם בדבר משפט כי תגהלו לאט גם הם ידיהם
 תחוקנה לבקש אמונה ולבער מהם משוכת חלק
 על דבר אמת וענוה צדק כגד כצורת מטהו ערת
 פרת אהבה ועשה פרי תנובה לרצון ולנרבה
 והנה לכם בעדם תמורה לכבוד המורה בה
 להתחזקות חסו התאוה ההסתפקות
 להתנהיג נפשכם כרי ספקה לחם חקה להנעים בחיים
 חלקה ומה לכם אחרי המותרים לתת גיעכם לזרים
 ועצביכם בבית נכרים ולמה זה מחיר ביד הכסילים
 לקנות נפשם עצב ועסלים ומוכרי המנוחה והמרנעה
 בדמי

בדמי היגיעה כי כל המבקש המותרים חובל כשל
 כת הסכל והמבקש יותר מסחייתו טורד נפשו
 ממעלתו על כן ראוי לכל החכמים המשכילים
 התמימים אשר לא יבקשו יותר מצרכם להעריך את
 ערכם כי ההסתפקות הדלות שמונעת בעליה מן
 הזולות טוב מן הממון הגנוז המביא אל הקלון
 והבוז ואשר ישמת בחלק גורלו המעט הוא רב לו
 וכי יורצה במיעוט הונו ונכסיו יקבל האלהים המעט
 ממעשיו והנה אודיעה לכם ההסתפקות
 הישר אשר יכשר וכאשר יאושר
 אשר לא יגדל בעיניך הון זולתך ולא ימעט בעיניך
 המעט אשר אתך כי הממון פתע חולף והולך כל
 עמת שבא כן ילך ותמור הקנאה הרצון לסוד מאנשי
 לצון לחפון כגורת אל המתנשא כי כל אשר יחפץ
 יעשה דבר גדול או קטן כאשר דבר מלך שלטון
 כי כל מעבדיו אמת צדקו יחדו וישרו על מתכונתם
 בבאם וכפנותם ותמור הכבוד הענוה היא המצוה
 החשובה ועליה הוכיחוני כל מוכיחי כי היתה אם
 כל חי והאהבה והיראה הנקראות ריעותיה אחריה
 מוכאות ועל זאת אכר ידידה עקב ענוה יראת ה'
 וחכמה בלא ענוה סכנה ואין בה מצוה וכבר נסיתי
 עד הלום כי עקב ענוה שלום וכשלשה דברי יחכם
 כל משכיל בענוה אשר ישיב בה אולת הכסיל
 ויראה שתמנענו מן העבירות הכוזבות ודעת נוחה
 לפיים הבריות וענוים ירשו ארץ עד עילום והתענונו
 על רוב שלום והנה לכם לעדות זה ספר תולדות הימים
 שכבר

22

21

שכבר היה לעולמים • נמים זכנות יולדו להם • ומאלה
 נפרדו איי הגוים איש ללשונו כארצותם לנביהם • ואלה
 שמותם הטוב והטלות הגברי • המה הגבורי • וכנותיה
 הגאון והעונה ויפרדו השכל והטלות איש מעל אחיו
 לעלות • ופילו גורלות • בין הגאון והעונה לקחתם להם
 לנשים • ויעלו עמם גם רכב גם פרשים • ומה נעשה ומה
 נאמר • הכרת השכל אשר לקח לו את העונה • ותהי לו
 לאשה ותיקר נפשה בעיניו • ותשא חן וחסד לפניו • על
 יפי מכלולה • אשת חיל עשרת בעלה • ויביאה בתוך
 אהלו • ויבא אליה ותהר לו • ותלד לו שבעה בנים •
 חכמים וכמונים • ואלה שמותם • לתולדותם • בשת הוא
 הכבוד • ומשנהו המוסר • והשלישי הסכל • והרביעי
 החסר • והחמישי הבטחון • הששי האמת • והשביעי
 המתוק • כל נפש השבעה • אבות הדיעה • בשת
 הוא אבי הסלסל והיראה והצניעו והפרישות • הסלסל
 הוא שם הטוב בכשרון המעשים • והוא ראש לייחסים •
 כי יתופ האד לכבוד יצאו מאין יש • ראוילו להתבייש •
 מפניו ולירא מחדוניו • כי יזכור גמולו • אשר יעשמו
 מאין עשו לאהבה אותו ולעבדו • שהכל ברא לכבודו •
 על כן כל מחזיק בצומתו • תהיה כוננו • שלימה אתו •
 לעבוד את עבודתו • ולהפיר משק הלבב ומאוחותו •
 גם היראה הנדיבה • עין חיים היא למחזיקים בה • על
 התורה ועל העבודה • כי באבני הכשת הושת יסודה •
 כי כל בושפנים לא יחטא • ואם מעט מדרך נטה יפלט
 מעגל רגלו • וכדרך יושר יכח מעגלו • והירא את דבר
 המעבדיו • יבין מפעלו ומעבדיו • על דרך האמונה •
 והאהבה

דהאהבה הנכונה • וכל מעשיו ירא • פן יהיה מורה יולכו
 נכון עמו • לילו ויומו ומתהלך בתומו • גם הפרישו
 נכבשת • תחת יד הבשת • וכעל הפרישו
 הגאון • יהיה יקר בעיני התאנה • והנה דרוש ידרשנו
 להבדל ולפרוש • בטרם יבוש ויחשוב אחרית מראש •
 וישקול עניניו • במאזני לבבו ורעיוניו • לדעת מה יעשה
 ויפעל • וזה חלק אלוה ממעל • גם הצניעות אתרי
 הבשת נמשכה • שמורה בכל • וערובה לחוס
 האדם על זכרו ועל תורתו • ועל ייחוס תולדתו • והתרחק
 מן הכיעור ומן הדומה לו • אם זך ואם ישר פעלו •
 וסתרץ ונלוליו להשוות • אלה המצוות • אשר לא יעשה
 במסתרים • דברים מכוערים • אשר אם יהגלו בעדו •
 יהיו לקילוף על כבודו • **המוסר** הוא אבי
 הזהירות וההכרה וההנהגה • והשתיק
 והלמוד • הזהירות הוא הסר • על דרך המוסר • וכל
 אשר יבאר בו נכון לבו • ואם הנזרר במאמריו • יעמנו
 מדבריו • כל שכן כי הגזרר במעשיו • ישמח בעשיו •
 והזהיר באשר יצוה • יהיה כגן רוה • שומר מצוה לא
 ידע דבר רע • ויקצור חסד כי צד זרע • והזהירו הנבחר •
 לשמור משמרת • החק אשר צוה • ולהבדל מאשר לא
 נצטווה • על פי החורה אשר יורו חכמי אל • וזאת
 התעודה בישראל • גם ההכרה הנשאה • על דרך
 המוסר נמצאה • כי כל המביא את מקומו בשפלותו
 או ברומו • ינעם בעולמו • ואם יכיר מעשיו וחכמתו •
 לפיהן ישיב טאלתו • ויכיר הזכות והחוב • ליוצאולבאי •
 ואמנם כי ראש השכל והמדע • להכליך בהנהגה והנמנע
 והנחמה

נהנחה במה שאינו ביכלתו • נמצאה לתועלת •
 גם ההנהגה הטובה שבמדות • מנעת בעליה אל
 המדות החמודות • ואינינה נמצאה בליחמוסר •
 וכמנהג הנעים כבוד לא יחסר • והנה אודיעה לכם
 פלאות עצומות • ותמוזות המתקיימות • כגם זקנת
 עבדים בכספו וההבו • ולא יקנה בני חורים כמנהג טיבני
 להסביר פנים • לגדולים וקטנים • בדעת הנוחה •
 ועשתה והצליחה • ואם הטבע הוא יתד התקועה •
 הסתגרה והרגילות ימישו מבעד • עלכן איש הדיעים •
 התנהג במנהג הנעים • וכי חשמע אלי יועיל • שלום
 יהיה לך • ומצא חן ושכל טוב • כי תעש' הישר והטוב •
 גם השתיקה • במספרות המוסר מחזקה • ואם אויל
 מתריש חכם יחשב • גם כי משכיל חרש וחושבי
 ומעלת השתיקה טובה • מרפא לנפש נדיבה • ואיש
 דבריו על מוסר רבו • וימרחו ורבו • ואם הן לפי
 מוסרו ושכלו • אשריו ואשרי גדלו • כי טובה לאדם
 שתיקנו • מרבוור בלא עתו • והנה מות האדם וחיינו
 בין לחיי • זימות האדם בבשלון לשונו ומליו • ולא
 ימות בבשלון רגליו • כי חלי יחרפה • ובכשלון לשונו
 יספה • והדברים בצאתם מקרבי או יסתלו בי • לא
 אעצור כח להשיבם • אם טוב ואם רע נמצא בם • וכל
 עוד אשמרה לפי מחסום • אמטול עליהם בכח ותעצום •
 ואם בלב נמצאו להם שרשים • הסעיפים על הלשונות
 נגלשים • ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים • כייש
 דברים תקוה תועלתם ותירא מאחריהם • והריוח שבהם •
 ההצלה אשר יתנה • ברצון שוכני סנה • ויש דברים
 מרכים

פרבים הכל • אין בהם שמחה ואכל • אין בהם חזק
 ותועלת • ולא תקוה ותוחלת • ואם תעזוב ותעביה
 מהם רעיוניך • תקל משאם מעל גופיך ומעל לשוניך •
 ויש בוטה כמדקרות הרב • ישבו כסכה למו ארב • לא
 לעזר ולא להועיל תרופה • כי לבשת וגם לחרפה • וכל
 חכם לב בעטנו • השומר מהם פיו ולשונו • שומר
 מצרת נפשו • ואל ישראל וקדושו • ויש דברים
 תועיל תועלתם • ותהי כמות מאחריתם • אלה
 הדברים אשר תדבר • וחילים תגבר • כי החלק הזה
 לבד • מן השלשה הוא נכבד • ושלשת הרבעים אל
 יעילו על שפתך • וסרו כמדך ומכתיך • הכבד מהם אזנך
 ועיניך השע • כי כרוכ דברים לא יהול פשע • וכפי
 אמרתך ודברך • יהיו טעיותך • על כן יהיו דברך
 מעטים • ואחה תמשול בם והם לא יהיו עליך שליטים •
 ואם חפצת להיטיב אחריתיך • יכונו אמרי על שפתך •
 וכתבתם על מוזות ביתי • יודבר בעתו מה טוב במעלתו •
 ומה נעים הוא מהשתיקה ויחשבו לו צדקה • גם
 הלמוד חמוד במדות המוסרים • לשמוע
 למבינים המורים • ואל תכח כי זקנה שיבתיך • לשאול
 על ספיקותיך • מן המבינים המשכילים • הקטנים או
 הגדולים • כאשר פירשו בסודם • אי זה הוא חכם הלמד
 מכל אדם • והשואל לדעת מה שלא ידע • הוא אבי
 החכמה והמדע • ואם השאלה מרה בטעמה • בבקשת
 כל מאומה מה מתקנה ומה נעמה • שאלת החכמה •
 על כן אמרו החכמים הקדמונים • בעלי מבחר הפנינים •
 שאל על החכמה שאלת הרוכים • ושמו שמיירת
 א 2 1 הנדיבים

הנדיבים * ואל תבוש לקבל האמיתים * אפילו מאנשים
 פחותים * כי כל הלוש שבקשת החכמה * לכוש הבשת
 והכלימה * ילכש מן הכסלים * אפוד ומעילים * ואם
 הלימוד מן הקטנים * גנות לזקנים * כמה גנאי וזולת
 בפתיות ובכסלות * ואין הלימוד בחכמה לדעתה * לבא
 אל אחריה * ולהגיע אל תכליתה * רק שאין ראוי
 למשכיל להיות סכל בוי * ולהורות נתן בלבו * וטוב
 שאניח החכמה מפני שלא אדענה * משאניח אותה כי
 אסאסנה * ותחכמה בלימוד וחלימוד בהכנה * ואין לך
 מדה טובה הימנה * והשוב לבחון ולנסות * ללמוד וללמד
 לשמור ולעשות * **הסבל** הוא אבי האוש *
 והנצחון * כי כל תנאים מאשר לא
 הגיעו * הלוך להרגיעו * ובדמות האוש הנודעים * סבל
 כל הפועים * גם הנצחון * במצורף הסבל נבחן
 בחון * כי כל הנוצח בסבל תאוותו * גדלה
 גבורתו * ואשר רב סבלו רבו עוזריו * עד אין חקר * וגם
 נצחו לא ינחם ולא ישקר * **החסד** הוא אבי
 הגמול * והגדילו התוכחה * והאחבה
 הגמול הוא לגמול חסד עם כל הנכרא * אם ראוי ואם
 אינו ראוי והיא הפדה הישרה * במדות החסידים *
 הידיים הנכבדים * המחזיקים בתורה * ההולכים דרך
 ישרה * כי אם ראוי בו * על מקומו יבא * ואם אינו ראוי
 לקבלו * אתה כבר ראוי לגמלו * ואם נבלת כחתינשא *
 כל אשר תמצא יודך לעשות בכחך עשה * אך גמול
 חנכלה * טובה מכנה המחילה * גם הנדיב נמצא
 במדות החסדים * להתנדב אל הידיים *
 בנפשם

בנפשם ובמאודם * וזה הוא כבודם * גם התוכחה על
 מעלת החסד נכחה * וזה חסדך את רעך * כי
 תוכיחנו ישמעך * ואם חסד הגוויה נחשב כמה * כל
 שכן חסד הנשמה * אך אמנם ביישוב דעתך * תוכח
 תוכיח את עמיתך * אשר לא תבישנו בענייניו * ולא
 עתה יחורו פניו * ואל תוכח לין פן ישנאך * ויאייבך
 הוכח לחכם ויאהבך * והמשכיל הנוכח מלבו * חכמת
 אלהיו בקרבו * גם האהבה תתייסד * על מוסדות החסד *
 כי על חסדך הרבים * ירבו האוהבים * אשר יחזיקו
 בחבתך * ובאהבת ידידותך * כי תרחוק מעליהם
 נזקך * ותרב אליהם צדקך * והזהר מן האהבך לפי
 צרכו * וסן היועצך לפי דרכו * כי בהשלמת הצורך
 אהבתו תתם * תתהפך כחמר חוחם * וזה הוא נרפך
 למור * הפפך דרך איש זור * והאוהב הנאמן * מכל
 בני הזמן * שאין רצונו סרניא אותו אל השקר * וכעסו
 לא יוציאנו מן האמת להתעקר * והתנדב אליך בנפש
 ובמאודו על פי אשר תשיג ידו * **הבטחון**
 הוא אבי האמונה * והיא התקוה
 הנכונה * כי כל הבטח בה חסד יסובכנהו * יכוננהו
 יצרנהו * כאישון עינו * ככל ענינו * והאמונה אשר
 בה כל משכיל יחיה * שאינו משגיח על העולם כיד
 מי שיהיה * וידע כי ימי העולם צבא * מה יש מהם
 לך יבא * ואם תלך במחבא * ואשר יש מהם עליך *
 לא תוכל לדחותו בחזקך וחילך * והצדק והאמונה *
 יביי לך * למגן וצנה * כי תישר מהלכך * גול
 על הדרכך * ובטח עלינו * והוא
 1 2 3 11

והוא יעשה • ובסתר כנפיו תחמה • צנה וסותרה אמתו •
 כי תעבוד עבודתו • והנה בשמים עדי • ובמרומים
 סהדי • עיני • כנאמני ארץ לשבת עמדי •
האמת • הוא אבי הבחינה • וההודאה לצרוף
 ולבחנה • כבוד התכונה • ובמצרף
 הבינה • לשקול כל הדברים במועצותם • ולהעמידם
 על אמתים • ופתי יאמין לכל דבר • ומה לתבן את הבר •
וההודאה • היא אחותה • הנולדה בעת לדתה •
 בצלמה כדמותה • להודות על האמת
 ועל הכשרון • בעת הרצון ובעת החרון • כי כפירת
 העין שתי עונות • כי לא עם בינות • הוא על כן עושהו
 לא ירחמנו • ויצרו לא יחוננו • וסודה ועוזב ירוחם •
 כי אם הוגה ורחם • כרוב חסדיו • על עבדיו •
המתון • הוא אבי העצה • והשלום והסנוחה •
 לשישון ולשמחה • להשקט ולבטחה • כי
 כל המתון בעצתו • תנוח דעתו • לשלום אין קץ •
 וחישועה ברוב יועץ • ואחרית המתון זה פרייה • לגויה •
 ואל הנפש מנוחה • ונסו יגון ואנחה • והנה הוא יכול
 לעשות מה שלא עשה • ואיך ישיב את אשר נעשה •
 מעוות לא יוכל לתקון • ומחשבות בעצה תכון • והעצה
 הנאווה • הרחוקה מן התאוה • ותשב כפתח • מנוחת
 שלום השקט ובטח • כל • לא כני השכל והענוה •
 המעוקנה והנאוה • ויולרו להם בנים וכני
 כניס בארץ אחוזתם • עבדי הוצדקתם • נאותה להם
 תשבו אמתו • את בנותיהם נקח לנו • ואת בנותינו •
 ניתן להם • ובלזר לא יקרב אליהם •

והסכלות

והסכלות • לקח לו את הנאוה הבזויה • אשת
 כסילות הומית • אשר נפלה בגורלו •
 ותכא אליה ותהר לו • ותלד לו כדמותו בצלמו • כן
 כסיל תונת אמו • הוא העזות • והחונף והמהירות •
 והחריצת • והכעס • והליצנות • **העזות**
 הוא אבי העכירה והעקשות •
 המצודדות נפשות • כי בכל עניניו • העין איש רשע
 בפניו • ופרשעו לא ימיש • כי שם פניו כחלמיש •
 ומצחו נחשת • ולא ידע עול בשת • גם העקשות ממנו
 הוא • כמעשהו ולחכסאין שוה הוא • והנכון להיבדל
 כל משכיל • מעקש דרכים והוא כסיל • והתרחק מחברת
 העקש • ולא יהיה לך למוקש • פן ינח לב הותל • ועם
 עקש תתפתל • ואם תתאו למרפא • הסר ממך עקשות
 פה • **החונף** גם הוא הוליד את השקר • ואת
 הרכילו • כי החונף הראשון • המהליק
 לשון • שפת חלקות לשון סרברת גדולות • להתעולל
 עלילות • ודובר שקרים • לארוב במסתרים • לכל גבר
 בפיו שלום ידבר ובקרבו • ישים ארבו את רעהו ואת
 קרובו • והנה השקר מרגליו נקצץ • ועל שדה החונף
 נוצץ • ויטלא פיהו הצץ • כי המתקשט בעדי החונף •
 עמיתו • יפשיטוהו עדיי הבחינה לגלותו • והיא תראה
 את ערותו • ונמשל לאשר יכריח זקן השיבה לצובעה •
 וכאשר תגדל חזרת לטבעה • גם הרכילות רודף •
 אחרי החונף • כי יחליק אליו • בעיניו על שכיניו •
 למצוא עונו • לשנוא בשונאו אליו • ויקשב משא שבע
 שוא • להיותו בעיניו נחשב • וכל אויל יתגלע • לאהוב
 1 2 3 III דברי

דברי בלע * ועתה אם תהיה חכם ורגל * אל תעזב
 האוהב בעד רכילות הרביל * כי כל מחפשי מומי
 החסמים * הם בעלי המוסים * ומוכיל ליד שי תבואות *
 מנחת קנאות * עון מזכרת * וכל עצם שוברת * ובין
 עצמים יפריד * והאביד שרין * מעיר * וצער * יכרת
 יי לאיש אשר יעשנה וימלא כפו מסנה *
המהירות גם הוא הוליד את הכשלון ואת החרטה
 כי כל הנמהרי במפעלים * אינם בטוחים
 מן הסכסולים * ומרכב המהירות פתע יגהר * ויפול
 רוכבו אחר * הרצים יצאו החופים * נרפים הם נרפים *
 אך אמנם מנות ימצא ומפלט * הוא לכים לאט * גם מן
 המהירות נלדה החרטה * והנה היא בשלמתו לוטה *
 כי ישיב אל לבו תבונותיו להתנוכחם * ועל מעבדיו
 יתנחם * יען אשר לא כן נמצא על פי התבונן והעצה *
החריצות גם הוא הוליד את הסדרה והכילות *
 והלבוז כרום זלות * רבני אדם * ואם
 רב הונם ומאודם * כי כל חרוץ בסדרה לוקה * ואין
 להעשיר לא ינקה * והנה הוא טורד נפשו * על רכשו *
 כי לא ישח באשר * יתשב גם עינו לא תשבע עשר *
 ולא ינוה וישקט * כמעט קט * והיו אינם חיים * כי
 לא ימלאו לו מאוים * והנה הוא נמשל למלח * העובר
 על ים המלח * ובאשר יצמא * ישאב פמי הים ויגמא *
 ובעוד אשר יוסף לשתותו * תעלה צמאתו * ולא ידע
 כי בנפשו הוא * כי זלים יבלעוהו * חיל בלע ויקיאנו *
 מכמנו אל יורשינו * והנה הוא עלב * דומה לכלב *
 רעב ס' עצם יבש ולעם אותו * והדם יוצ' מפיו ומשפתו
 וישמח

וישמח עליו כמה * כי יחשוב כי דמי * העצם ימך והוא
 מדמו * כן מחשבות חרוץ בעולמו * ולא ידע כי יבא
 יומו * וקברו יירש את מעשיו * וקרוביו יירשו נכסיו *
גם הכילות את החריצות נמצא * לקלון ולשמחה *
 כי כל חרוץ לא ימצא שעשוע * ולכילי לא יאמר
 שוע * וכילי כליו רעים * ישב כרד בלי ריעים * עינו
 לא תראינה בשתו * ואוניו לא תשמענה כלימתו *
 ולבו לא יבין חרפתו * והנה הוא נחשב כאין * נבהל
 להון איש רע עין * ולא ידע כי חסד יבואנו * מתן אדם
 ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו * ונדר הכילי או מבטא
 שפתיו אצל החרטה * ואחרי אמרו הין לאחינו השואלו *
 העין פנך ויאמר לא * **הכילות** הוא גריעות *
 והחריצות טעות * וכל השואל מן הכילי
 דבר כמבקש לצוד דגים במדבר * והנה הוא פחות ממנו *
 כי לא יכירנו * כי יאריך אליו מועדו * וימנע ממנו
 טובו וחסדו * והנה בצורות המצויירות תמצא כמה *
 אם תביט אל מראהו * ואכסנאי הכילי לא יפחד מן
 הקבסא * כי לא יאכילהו אכילה גסה * ולא יצטרך
 לקחת * רוקח מרקחת *
הכעס גם הוא הוליד את האוולת * ראה זה
 מצאתי אמר קהלת * עוכר ביתו יחל
 רוח * כי כעס בחיק כסילים ינוח * וריעיו אותו מואסים *
 על כל הכעסים * ואיך ינוחו באהבתו * כי עצמה
 אוולתו * ועתה אם תאהב חכמה ומופרי לא תמאוס *
 אל תבהל ברוחך לכעוס * ונפש כל חכם יודעת * כי
 הכעס מסלק את הדעת * הליצנות
 ג ד 3 IIII

הליצנות הוא אבי הקלון הנלח * אחז כחכל *
 כח * כי הליצנות מעברת המורא *
 וארח לעברה * עם פועלי און ועולה * ואיך אעשה
 הרעה הגדולה * הזאת לשבוע קלון וכחות * והמשכיל
 המחוכם לתהלת קשב * ובמושב ליצים לא ישב * כי
 הליצנות * מביא צנות * והמרכבה בדבר נודע בו * וקלון
 וחרפה עדין יבוא * **ועתה** הכמיל לב הקשיבו
 אל תתלוצצו פן תחזקו * מוסריכם * והיה
 העמכם * והסודי יטה עליכם * **אלה** בני הסכלות
 והנאובני עולה יורע משחית * ארז החיים
 ואת המתים * לא תתחתןם * כירעות במגורם בקרבם *
 לא ישבו בארצך פן יחטיאוך * וכי יקראוך ללכת אתם *
 מנע רגלך מנתיבתם * ואם הדור סורר * ומורה יתעורר *
 כל היא חזק הלכב * מהלך שוכב * כי אם בזאת יתהלל
 המתהלל * ועל זאת יתפלל * כל חסיד לעת מצוא *
 בתורת הפצו * וישליך אלילי כספו ואלילי זהבו *
 ויכין את לבבו * לכל יחזר במרעים אנשי הנבלה *
 ואל יקנא בעושי עולה * ואיש אשר מעשיו האלהים
 רצה * והשיגה ידו ומצא * כדי גאולתו * ללחם ביתו *
 וחיים לנערותיו * על ארץ מגורותיו * ואשר יתן לו
 האלהים עשר ונכסים * והוא עומד בין ההדסים * רשן
 ורענן * שלו ושל אנון * יעלה ויבא על לבו את זכרון *
 היום האחרון * וגם יקראוהו ויעל * אל השמים מעל *
 ובוה טובתו מתמלת * וצדקתו עומדת * לעד לא ימעט
 נידו תהיה פתוחה * לתת ארוחה * ומשלוח מנות * לבני
 התבונות * ואכלו אביני עממי * לחמו וסימיו * והנאתו
 כן

כא
 מן העולם ממוסכה * לא קצרה ולא ארוכה * כמדרח
 ובמשקל * והוא לא פנים קלקל * לחמו ניתן מימיו
 נאמנים * את העניים והאביונים * מחזיק יד אחיו
 בהכשלו * די מחסורו אשר יחסר לו * באשר תשיג ידו *
 בכל לבבו ובכל מאודו * יעתר אל אלוה וירצהו * חסד
 ואמת מן ינצרוהו * וכי תמצא נפשו כסמונו הנאה *
 וענה באימה ויראה * לה הארץ ומלואה * וממונו
 מהיתר * והוצאותיו לשם אל יעתר * בין בגלוי בין
 בסתר * את זה יחפוץ כל משכיל ויאהבהו * כי מיד
 האלהים הוא * כיישמח במנתו הנכונה * לתת שכרה
 והודאה ורנה * אל האלהים אשר נתנה * על כן ראוי
 לכל משכיל בחכמתו * לחום על כבוד השם ועל כבוד
 תורתו * כל שכן אם הוא בן אבות * כי הזהירו והצניעו
 ממצות הנדיבות * ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות *
 יקום כל מקום אשר תדרוך כף רגלו * גאולה תהיה לו *
 ורצו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליו ויראו פמנו * כי
 ילמדו דעת ודרך תבונות יודיענו * להורות את הדרך
 אשר ילכו בה בחכמה ובענוה ולדבר על לבם * לאהבם
 ולקרבם * נושא בעול עם חבר * ועל מדותיו עובר *
 מתרחק מן הכבוד ואינו רודף אחריו * ובסבר פנים יפות
 מקבל חביריו * ותוכחותיו נכוחים * ודבריו משובחים *
 הנה מה טוב ומה נעים * שבתו עם אהים וריעים *
 פעשרו יהנו * ומחכמתו יבינו * יצליחו וישכילו * כי
 יאמינו וכי ישמאלו * ואם יסבלוהו * על כהף ישאאוהו *
 גם הוא יכלכלם * ובענוותו יסבלם * נאה דורש ונאה
 מקיים * ובשבח מתחיל ומסיים * תורת הסוד על לשוננו
 ובצדק

נבצק כלענינו רשתו נוחה וכה כי שם צוה ה' את הברכה ומעשיו מיעק את חכמתו ומדותיו מחוקים יראתו נושא ונותן באפונה על כל התבונ' פרחיב פיסת ידו וגמל אתם חסרו' וזה הוא כבודו לכבדם כי יבכדוהו ואל על יקראוהו ועדת גוים עריצים ייראוהו כי מלאך ה' צבאות הוא יתאו לתורתו וילמדו מחכמתו ויאמרו עליו כל האוי' ברוך שתלק פחכמתו ליראי' ואם אין ענותו לפי תורתו ומעשיו מרובין מחכמתו וחכמתיו בחוץ תרנה וביחובות פרק התעורבות סקרא ממועס והלכות מרובות באיסתרא כלגינא קריא קיש קיש ומעשהו כל אבני כים והוראות בשאלותיו צחורות חסרות ויתרות פעם יקדים פעם יאחר לטעון טען אחר שלא כענינו מזה וסוזה ושני כתובין המכחישים זה את זה אשר ביד נמצאו על פיו יצאו ועל פיו יבאו וסקהיל קהלות חיות קטנות עם גדולות להורות את בני ישראל נאם הגבר לאיתאל אני קרתי ושתיתי ינעתי ומצאתי מכל חכמי הרשום השובים לפני בקליפת השום אני בינה ולי גבורה בפסוק ובגמרא ובידי תוספות נעימות ויפות קישורת ופרוקים הוראות ורקוקים ולולי שאין משיבין את האריות יש אתנו כמה תשובות וראיות וכרוב אולתו ישנה וכהנה רבות הנה ורואה בנפשו חכמה פשגבה אחכה מארץ סדה ורחבה ויצא מן הכלל ללמד פרוץ מרובה על העסוד כאשר ימשיש העור ומגדל הצורת באמר ומבית המליצה ומכתי הרעת

כב ארעת והעיצה ללמד על עצמו בלבד יצא דורש טוב לעצמו ארץ בני עמו לשרתו ולכרך בשמו ורעתו נמה לו וחו' ארכו כרחבו ומעמו כריתו נותן טעם לפנ' כתוב או מתורגם ושיחו מגומגם רוחו זרה ורוף אחר הכבוד והשררה והם לא ירדפוהו כי עם קשה ערף הוא מחזיק באולתו ועומד בטעותו עובר ומתעבר על ריב לא לו שמעו שמוע ברוג קולו וחכמי דורו העומדים בסודו כאין נגדו חכמתו חכמת דברים ומעשיו מעשה הבדים מתכבד בקלון חברים וילך שוכב בגאווה וכגודל לבב זוקף קומתו ומדקדק בפמיעתו נועץ צפרניו בקרקע הולך על ארבע הקנאה והתאוה האוולת והגאווה קל ראש וסח' כעלה נדף לפני רוח כועס ללא דבר חוך חוכו וכרו בר' תולה טעותו על רבו שתנאה בחכמת לבו ומתרוסס בייחוס אביו ושבו ומתפאר בכספו וזהבו לאמר כחי ועצם ידי וחילי ומאדי סגן בעדי ועל אשר חכמתי מאד נעשה לי את כל הכבוד הזה כי אין זה כי אם רוע לב הולות וסכלות והוללות אשר בקרבו פדעהו אל העבור בה' שמה מעליו ועבור מנבוליו לא השמע אליו ולא תאבה לו פתוח תפתח את ידך לו ותורתו לא תחשוב למאומה כי היא לשמו ולא לשמה והיא זולת שפתים ובעצלתים ימך הקורא אשר אינינו ירא והוראותיו השובים חקים לא טובים ומשפטים לא יהיה בס חיו רואיו יאמרו איני ואם צלילן תיק הספר עם הספר הנותן אמרי שפר ומטלטלין

וממלטיק תרומה טמאה עם המזורה * הלא נישא
 פנים בתורה * ואם זה במעללי מתנכר * ומעשהו את
 חכמתו משקר * בבין אל חכמתו ותורתיו * זנעלים עין
 סמעשיו ומפעלותיו * לא זו הדרך ולא זו העיר * וכל
 נדיב רוחו יעיר * כי תיק הכפר ולכבוד הספר נברא *
 וטלטול הטמאה לצורך הטהורה * אך זה אינינו חס
 לכבוד קונו * ועל חורתו לא פקח עינו * ומחזיק בידה *
 לכבודו ולא לכבודה * ובעבור היותו נקרא רב החברה *
 מגלה פנים בתורה * ועליהם ועל כיוצא
 בהם * העלם יעלימו * עם הארץ
 את עיניהם * פהסתפח בנתלתם * ובתלמוד תורתם *
 כי המאשרים מתעים * ומאשריהם מבלעים * אם
 ללצים הם יליצו * וגדרות עולם יפרצו * ועונה צדק אין
 בקרבם * משחרים בהם כוס כס * וכל מעשיהם *
 דרושים לכל חפציהם * להעלות כתר שם טוב עלן
 נביהם * ואינינו כירקת אותו * גודל רום הלבב וגאוותו *
 על כן תפוג תורה * ומשפט לא יצא לאורה * ותשא
 את רגלה * לצאת בגולה * לשוטט אנה ואנה * מעיה
 לעיר ומדינה למדינה * עד אשר תמצא מנות * ומפלט
 את מי השילוח * ההולכים לאט עיר הגבורים * ה
 דתמימים והישרים * ענוי ארץ אשר ישירו * והחסידים
 אשר יקרו * הם יירשוה * ימצאוה כי יבקשוה * ולמעטה
 תהלה ילבשוה * וישכנו לעד עליה * וישריו באהליה *
 הם ובניהם ובני בניהם עד עולם * וצדק יכון לגורלם *
 ולא תשכח מפייהם * כי אחוזת עולם היא להם * ויוסיפו
 להם לעולם * אך ימים ושנות חיים ושלום *
 ואשר

כג
ואשר הביאני עד הלום * יחזיק במעוזנו יעשה
 שלום לנו * שלום יעשה לנו * ותורת
 אמת ינחילנו * וימציא לנו ספר * עם כל הכתוב בספר *
 והיתה אהבתו עלינו למשמרת * ושם עולם יתן לנו אשר
 לא יכרת * שם טוב ושארית * ותקוה ואחרית * ויפרוש
 עלינו אהל שלומיו * וחסדיו ורחמיו * העצומים
 והעודפים * תמידיו ומכופיו * ללכת בחקותיו * ולשמוח
 כל מצותיו * ללמד וללמד לשמור ולעשות * ובצל
 כנפיו לחסות * אשר לא יפנה לבכינו אחרי תהפוכות
 הימים * ותאות סבות הזמן העצומים * ויודענו ארה
 חיים שובע שמחות * ודרך נבוחות * להמנות בעדת
 התמימים * הנאהבים הנעימים * בחייהם ובמותם *
 המיישרים ארחותם * והמשכילים יזהירו בזוהר הרקיע
 ומצדיקי הרבים כככים לעולם ועד *
ויענו אותו ויאמרו טוב הדבר אשר דברת לעשות *
 לבחון ולנסות * בכור הבחינה * ובמצרף
 האמונה * כי כל עניני העולם * בחלום כלם * ומראה
 החלום ופתרונו * דבר דבור על אופניו * כי כל הנעימות
 יכלו ככנר יכלו * ואחרית הזהב והכסף * בזיון וקצף *
 ואחרית הרקמה * גוש עפר ורפה * ואחרית הגאונה *
 פחד וזעיה *
אך אחרית החכמה * והיראת השלימה * השלום
 והסנוחה * לששון ולשמחה * לגייה חירות
 והופש * ודורו לנפש * נמצאו דבריך ונאכלם ונשבכעם *
 אשר שמענו ונדעם * ואבותינו ספרו לנו * חסדי ה' אשר
 גמלו * יהי ה' אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו *
 אל

47
על יעזבנו • ואל ימשנו • להטות לכבינו אל הקותי •
ללכת ככל דרכינו ומצוותינו • ויזכור חסדו ואמונתו לבית
ישראל • ובה לציון גואל • ועיניך ועינינו תחזינה
ירושלם נוה שאנן • בצדקה יבונן • בכיאת משיח
צדקנו • ומנשיקת פיהו ישקנו • ואל שדי יברך אותך
ויפרך וירכך • ואהבך וברכך והרכך • באחריתך להיטיבך
יתן לך ששאלות לבך • עד עולם יבין זרעך וצאצאי
סעיך • ונתן לך רחמים ורחמך • ויהי אלהים עמך •
כל הימים • לא יכרת לך לעולמי עולמים • איש
עומד לפני • ומצא חן ורחמים בעיניו • כי
הודיתנו דרך ישרה • לעשות את כל דברי
התורה • בכל חקתם ובכל מצוות •
והכמים עקלקלותם • יוליכם
ה' ארץ פועלי האון
ושל' על ישר •
ואתה תגיל
בה
בקדוש ישראל תתהלל •

אֱלֹהִים נִלְוֵנוּ בְּאֵפֶיךָ

48
כינו עדיי יושבי חכיו •
סתר שדי ובצל עליון •
נוכח אל רבוך דרכים •
הרימו נס הררי ציון •
ימים ומן כי כחשו •
בגור בגורו על שגיון •
פאז ירדו מהר שפר •
ואמנה לעלות הר שריון •
נסיתי כל זאת ואמצא •
כי בוז אחרית הגיאיון •
הקרתי על סוד החכמה •
לחוק צדק למצוא פדיון •
זה ספר תולדות העולם •
נמצא כטל על הר ציון •
קנוה מחרץ מה טובו •
משלי ספר גיא חיזיון •

תם ונשלם שבח לכורא עולם •
חתה השלמתו יד המזן שך לפק •
פה רווא דמרינמו •

Handwritten text in a cursive script, likely Ottoman Turkish, consisting of approximately 10 lines.

Second block of handwritten text in Ottoman Turkish, consisting of approximately 10 lines.

Third block of handwritten text in Ottoman Turkish, consisting of approximately 3 lines.

